

פיקוח על כונסי נכסים

מירב קלמפנר נבון,

שופטת בית משפט השלום בחיפה

המסגרת החוקית למינוי כונס נכסים –

הסעיפים מחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז 1967 :

53. (א) רשם ההוצאה לפועל רשאי, אם ראה צורך או תועלת בדבר לשם ביצוע פסק הדין, למנות כונס נכסים לנכס מסויים של החייב.
- (ב) רשם ההוצאה לפועל רשאי להורות כי כונס הנכסים יתן ערובה, להנחת דעתו, לשם הבטחת אחריותו למילוי תפקידו.
- (ג) הודעה על מינוי כונס נכסים תינתן לכונס הנכסים הרשמי.

כונס הנכסים יקח לרשותו את הנכס שנתמנה לו, ינהלו, ימכרו, יממשו ויעשה בו כפי שיורה רשם ההוצאה לפועל; וידו של כונס הנכסים בכל אלה כיד החייב.

רשם ההוצאה לפועל רשאי לתת הוראות לפי סעיף זה אם מיזמתו ואם לפי בקשת הזוכה או החייב, או לפי בקשת כונס הנכסים.

כונס הנכסים ינהל פנקסים וימסור דינים וחשבונות לרשם ההוצאה לפועל או למי שיורה עליו רשם ההוצאה לפועל.

כונס הנכסים ימסור למנהל לשכת ההוצאה לפועל כל הכנסה שהגיעה לידו מניהול הנכס, ממכירתו או ממימושו, במועד ובצורה שנדרש למסרה בכתב המינוי או בהוראה מיוחדת.

מדוע יש צורך בפיקוח ?

- החייבים ברובם אינם מיוצגים במסגרת הליכי האכיפה ובמסגרת כינוס הנכסים מופקעות מעם החייב זכויות רבות ערך ומועברות לידיהם של כונסי הנכסים.

- יש לוודא כי ההליכים מתנהלים באופן תקין ועל פי דין וזכויות החייב אינן מקופחות.

- פיקוח בהתאם לחוק ההוצאה לפועל לעומת פיקוח בהליכי פשי"ר.

פיקוח על ידי רשם ההוצאה לפועל :

- הכונס הוא ידו הארוכה של רשם ההוצאה לפועל וחלה עליו חובת נאמנות ראשונה לרשם אשר מינה אותו. הוא צריך לפעול לפי אמות מידה ראויות ולקדם את ההליך ביעילות ולא לסרב לאותו .
- פיקוח רשם ההוצאה לפועל הוא פיקוח מהותי אשר בוחן את סבירות פעולותיו של כונס הנכסים.

בפועל :

רשם ההוצאה לפועל מוגבל בזמן אותו הוא יכול להקדיש לכל תיקי ותיק והאחריות נותרת על כתפי כונס הנכסים ליזום צעדים מעשיים ולהציע אותם לרשם ההוצאה לפועל.

הרשם נותר פסיבי למדי והוא בוחן ומפקח על סבירות העסקה שאותה הוא צריך לאשר.

על כונס הנכסים חלה חובה להביא לפני רשם ההוצאה לפועל את המידע הרלבנטי, על מנת שיוכל ליתן הוראות. הוא רשאי להביע עמדה משפטית כזו או אחרת כראות עיניו, אבל חייב להביא את העובדות לאשורן לפני רשם ההוצאה לפועל.

• פקוח במסגרת מכירה של הנכס נשוא הכינוס - לרשם ההוצאה לפועל שקול דעת רחב האם לאשר מכירה של נכס או לתת כל הוראה או תנאי הקשורים בה.

• פיקוח במסגרת בקשה למתן הוראות מטעמו של כונס הנכסים. במסגרת זו מתבררות סוגיות פשוטות יחסית, משפטיות בדרך כלל, כגון נושאים הקשורים למגבלות ברישום הנכס, סירוב רשויות לתת אישור לרישום, חלוקת קופת הכינוס וסדרי קדימויות. טענות של הפרת חוזה המכר עניינן בבית המשפט.

פיקוח על ידי הזוכה :

- לכונס הנכסים אסור לקיים את הוראות הזוכה אשר ביקש את מינויו שכן הוא הופך ידו הארוכה של רשם ההוצאה לפועל. אך על אף האמור זוכים רבים ערוכים לפקח על כונסי הנכסים , למשל בנקים.

- הזוכה אינו אחראי לפעולות כונס הנכסים אבל יש לו אחריות לפעולותיו אם אלו בוצעו לבקשתו של הזוכה ולקידום מטרותיו של הזוכה עצמו.

פיקוח על ידי רשות האכיפה והגביה – מנהל לשכת ההוצאה לפועל :

- הקמת מחלקת הפיקוח על כונס הנכסים בלשכת חיפה. רשם ייעודי לכינוסי נכסים.
- חשוב לשים לב כי בניגוד לרשם אשר לו חסינות שיפוטית, רשות האכיפה והגביה עשויה לשאת באחריות נזיקית בגין עוולה שביצע כונס הנכסים , אם התרשלה בפיקוח עליו.

פיקוח על ידי בית המשפט של ערעור :

הכונס אינו רשאי להגיש ערעור על החלטות רשם ההוצאה לפועל חוץ מאשר בנושאים הקשורים אליו אישית. כמו למשל שכר טרחה והוצאות אישיות .

ערכאת הערעור אינה מתערבת בהחלטות הרשם אשר נוגעות לאופן ביצוע המכר ואינן סופיות , אבל תתערב למשל באישור מכר אשר נפל בו פגם ובכך תפקח על כונס הנכסים.

פיקוח בהליכי חדלות פרעון :

בית משפט של פשי"ר מפעיל מעין פיקוח מטריה על הליכי המימוש של נכסי פושט הרגל כאשר הנושה הוא נושה מובטח. מדובר בפיקוח מצומצם שמיועד לשם מניעת פגיעה באינטרסים של החייב והנושים הבלתי מובטחים.

מהות הפקוח היא להבטיח כי הנכס המשועבד יימכר במחיר סביר לתועלת הנושים הלא מובטחים ויש להימנע מהתערבות יתר באופן מימוש הבטוחה.

אם הנושה המובטח יפעל בחוסר תום לב או ישתהה מחוסר כדאיות או כל נימוק אחר במימוש, הפיקוח יהיה יותר הדוק.

פיקוח על ידי הכונס הרשמי :

כונס הנכסים אינו מפקח בפועל על כינוסי נכסים בהוצל"פ אך הוא המוכשר לכך ביותר.

לדעת המלומדים מאור ודגני אין מניעה כי יעשה כן ואת השכר הנדרש להשגחה זו, ניתן יהא לגבות מקופת הכינוס בהוצל"פ. יתכן והוא יהווה אף פה לחייב אשר אינו מסוגל לממן בעצמו ייצוג משפטי.

הרצוי והמצוי :

- כונס הנכסים מפוקח בידי רשם ההוצאה לפועל, אך הפיקוח פסיבי ומצטמצם לענייני אישור המכר ופיקוח בעת מתן הוראות וקבלת דו"חות כונס.
- הזוכה הוא בעל אינטרס ברור בפעולת הכונס וממילא מוגבל בפיקוח עליו
- רשות האכיפה והגביה – פעילות הפקוח אינה מוסדרת בחוק על אף יוזמות להקמת מחלקות של פיקוח והצבת עורכי דין יעודיים לשם כך. עשויה אף להיות חשופה לתביעות בשל פיקוח לא נאות.
- ערכאת הערעור כבולה במידת ההתערבות על פי הפסיקה.
- במסגרת הליכי חדלות פרעון יש פיקוח מטריה בלבד
- הכונס הרשמי על אף שהוא המוכשר ביותר לעשות כן, אינו מפקח על כונס הנכסים. הרצוי הוא שיוסדר עניין הפיקוח דרכו או חקיקה שתסדיר את פיקוח רשות האכיפה והגביה.

תודה על ההקשבה

